

Beretning om Oplysnings- kontorets Virksomhed.

Ved Minister H. P. Hanssens Resolution af 2. Oktober f. A. blev det mig overdraget som Leder af et midlertidigt Kontor under »Det Midlertidige Ministerium for sønderjydske Anliggender« at besørge en Understøttelse af den danske Agitation i Sønderjylland forud for Folkeafstemningen og en Imødegaelse af den tyske Agitation ved Meddelelse til Sønderjyderne af Oplysninger om danske Samfundsforhold. Den Omstændighed, at disse var fremmede for den sønderjydske Befolkning, maatte i og for sig erkendes som en Foringelse af Chancerne for en Stemmeafgivning til Fordel for Danmark, men betød navnlig ogsaa en Fordel for den tyske Agitation, der paa Grund af det herskende Ukendskab om danske Forhold vilde kunne vinde en ufortjent Tiltro. Det Oplysningsarbejde, der som Led i Agitationen iværksattes af de danske Agitationsledere i Sønderjylland, maatte derfor ganske selvfølgelig kunne paaregne en tiltrængt Støtte fra Kongeriget, og det dermed forbundne Arbejde vilde, netop hvor det drejede sig om Meddelelse af Oplysninger om danske Samfundsforhold, fremmes bedst ved en embedsmæssig Medvirken af de danske Statsmyndigheder. Det ovennævnte midlertidige Kontor, der har været benævnt »Oplys-

ningskontoret«, har nu afsluttet sin Virksomhed, hvorom jeg hermed skal tillade mig at aflægge følgende Beretning.

Det af Kontoret udførte Oplysningsarbejde har, hvad de enkelte Arbejder angaar, dels været specielt foranlediget og er dels udført som Led i en mere almindelig Virksomhed for Udbredelse af Kendskab til danske Forhold .

I førstnævnte Henseende bemærkes, at Kontoret har udfoldet en, efterhaanden som man i Sønderjylland blev fortrolig med Kontorets Eksistens, stigende Konsulentvirksomhed, idet der fra de sønderjydske Ledere af den danske Agitation, særlig gennem deres Organisationer, har været rettet en Række Forespørgsler til Kontoret, der ofte har været foranlediget af samtidig indsendte tyske Offentliggørelser om danske Forhold. Endvidere har Kontoret, naar saadanne Offentliggørelser paa anden Maade er kommet til dets Kundskab, deraf taget Foranledning til at meddele berigtigende Oplysninger, dels til den danske Presse i Nordslesvig, dels til den nordslesvigske Vælgerforening og til Mellemslesvigsk Udvalg. Emnerne for de her omhandlede Oplysninger har navnlig omfattet: Arbejdsløshed, Arbejds løn, Priser paa Livsfornødenheder, Valuta, Handelsbalancen, Skatteforhold og den sociale Forsorg. En Del af de til Kontoret stillede Forespørgsler har angaaet den fra dansk Side paatænkte Ny-Ordning i de genforenede Omraader, navnlig Spørgsmaal om de erhvervs mæssige og økonomiske Forhold efter Genforeningen med Danmark. Endelig har Kontoret i enkelte Tilfælde været foranlediget til at berigtige tyske Offentliggørelser om rent konkrete Foreteelser.

Til Støtte for de danske Agitationslederes Oplysningsarbejde har Kontoret dernæst udgivet en Samling af oplysende Artikler betitlet »H a a n d b o g for danske Tillidsmænd, Oplysninger til Underretning for Sønderjyderne før Afstemningen«, der skulde tjene som Grundlag for Foredrag, Artikler i Dagspressen eller Flyveskrifter og give en almindelig Vejledning til Imødegaaelse af fra tysk Side fremsatte tendensiøse Paastande om Danmark. Under Hensyn til den Uvished, der herskede om Tidspunktet for Afstemningen, valgte man den Fremgangsmaade først at udsende et Hefte, der indeholdt det Materiale, som indenfor et kortere Tidsrum kunde fremskaffes, og navnlig omhandlede de Emner, der allerede var benyttede i den tyske Agitation, for derefter senere at udsende en mere omfattende 2. Udgave af Haandbogen. Den sidste har man dernæst udsendt heftevis, saaledes at hvert Hefte omfattede systematisk samhørende Emner. Man har herved ladet sig diktere dels af det ovennævnte Tidshensyn, dels af Hensynet til, at visse Emner kun kunde antages at have Betydning for Agitationen forud for den, først paa et senere Tidspunkt stedfindende Afstemning i 2. Zone, dels endelig af det Hensyn, at Tilegnelsen af et samlet Værk paa Grund af dettes Omfang formentlig vilde falde de mindre læsevante danske Tillidsmænd vanskeligere end en brudstykkevis Tilegnelse. Idet bemærkes, at Haandbogens 2. Udgave har omfattet 5 Hefter med Oplysninger om I. Landbrug og Fiskeri, II. Kirke og Skole, III. Kommune-styre, Social Lovgivning samt Sundhedsforhold og Sundhedsforanstaltninger, IV. Industri og Haandværk, Arbejdsløshed og Søfart, V. Forskellige økono-

miske Forhold, skal der iøvrigt henvises til den meddelte Indholdsfortegnelse i Afsnit I i den som Bilag 1 hermed følgende Fortegnelse over de fra Oplysningskontoret udgaaede oplysende Skrifter. Haandbogens 1. Udgave udsendtes i December Maaned 1919, dens 2. Udgaves 1.—3. Hefte i Januar Maaned og sammes 4.—5. Hefte endelig i Februar Maaned d. A.

Ved Tilvejebringelsen af de foran omhandlede Oplysninger har det været Reglen, at disse enten direkte har hidrørt fra eller har været korrigerede af det paagældende Fagministerium eller anden faglig eller embedsmæssig Repræsentation for den respektive Sagkyndighed (Arbejdsløshedsinspektoratet, Arbejdsanvisningsdirektoratet, Arbejdsgiverforeningen, dansk Dampskibsrederiforening, Fiskeriinspektoratet, Hedeselskabet, Landarbejderforbundet, Politimyndighederne, Skattemyndighederne, statistisk Departement, de samvirkende Fagforbund, Sejlskibsrederiforeningen, Sundhedsstyrelsen, Teknologisk Institut).

Den videre Udbredelse af de saaledes meddelte Oplysninger til den sønderjydske Befolkning har været overladt til Lederne af den danske Agitation og Dagspressen.

Men man har desuden søgt direkte Rapport til Befolkningen i Sønderjylland og har i saa Henseende ikke blot indskrænket sig til at offentliggøre en Række Skrifter, men har ogsaa benyttet billedlige Fremstillinger.

Efter derom fra Sønderjylland udtalt Ønske har enkelte af Haandbogens Artikler været optrykt som *P i e c e r* til Omdeling. — I Tiden umiddelbart forud for Afstemningen i 1. Zone har man dernæst udsendt ialt 12 *F ø l g e b l a d e* til de danske Aviser i Sønder-

jylland, hvortil Emnerne hovedsagelig har været valgt efter Samraad med Formanden for den nord-slesvigske Vælgerforenings Agitationsudvalg.

Endelig er der udsendt ialt 9 Flyveskrifter til Omdeling i 2. Zone. Under den stærkt forcerede Agitation umiddelbart før Afstemningen ansaas det for paakrævet at engagere en Repræsentant for Oplysningskontoret i Flensborg med den Opgave dels at indrapportere det af Øjeblikket affødte Behov af oplysende Flyveskrifter, dels at forestaa Distributionen af disse. Emnerne for Flyveskrifterne er saaledes med en enkelt Undtagelse opgivet Kontoret fra Sønderjylland.

En Fortegnelse over de omtalte Piecer, Følgeblade og Flyveskrifter er anført paa vedlagte Bilag 1 under Nr. II.—IV.

Hvad dernæst angaar Benyttelsen af oplysende Billedmateriale bemærkes, at man dermed har tilsigtet paa letfattelig og fængslende Maade at gøre Befolkningen i Sønderjylland fortrolig med Forholdene i Danmark og Landets almindelige Karakter. Der har til dette Formaal været tilvejebragt 12 Serier Lysbilleder, til hvis Anvendelse, der er anskaffet 12 Lysbilledapparater med tilhørende Gasværker og Skærme. Heraf har 4 Apparater og Billedserier været stillet til udelukkende Disposition for Mellemslesvigsk Udvalg til Anvendelse i II. Zone, medens de 8 Apparater og Lysbilledserier først har været stillet til Disposition for Vælgerforeningens Agitationsudvalg til Anvendelse i I. Zone for derefter at anvendes i II. Zone. Det har været overladt Lederne af Agitationen, der hermed har været bistaaet af Hr. Musæumsdirektør Dr. phil. Mackeprang, at

iværksætte Anvendelsen ved Arrangement af offentlige Møder med Forevisning af Lysbilleder.

Man har dernæst fremskaffet og tilstillet den dansksindede Presse i Sønderjylland en Række Cli-cheer til Presseillustrationer i den Tid, der gik nærmest forud for Afstemningerne, og endelig har der været tilvejebragt et Billedhefte »Dänisches Land und Leben« til Omdeling i II. Zone umiddelbart før Afstemningen. Der skal iøvrigt henvises til den som Bilag i 2 vedlagte Fortegnelse over det fra Oplysningskontoret fremkomne oplysende Billedmateriale.

Idet det var Formaalet med Kontorets Virksomhed for Meddelelse af Oplysninger om danske Forhold at støtte den danske Agitation, har det været nærliggende tillige at yde denne en Støtte paa anden Maade, for at Lederne af Agitationen ikke skulde savne Hjælpemidler, som fra tysk Side kunde stilles til Raadighed for den tyske Agitation. Der fremkom paa et vist Tidspunkt Oplysninger, der tydede paa, at man fra tysk Side havde forberedt en ivrig Agitation ved Hjælp af Gadeplakater, hvortil Danskerne i Nordslesvig i Mangel af den fornødne tekniske og kunstneriske Medhjælp ikke vilde være i Stand til paa egen Haand at præstere noget Modstykke. Der er derfor fra Oplysningskontoret tilvejebragt en Række Kunstneriske Plakater, der er stillede til Disposition til Opklæbning i Sønderjylland forud for Afstemningerne. Til Hjælp for Opklæbningen har det været nødvendigt at anskaffe en Del Remedier, som til dels ikke har kunnet skaffes tilveje i Sønderjylland, og som det har været nødvendigt at have for Haanden af Hensyn til Organisation af det med Opklæbning

gen forbundne Arbejde. Hovedparten af Plakaterne, der har været trykt i Oplag paa ialt 107,700 Eksemplarer, har under et været forsendt i Sække til hver Kommune, idet hver Sæk, der var indrettet til at kunne bæres i en Rem, tillige har været ledsaget af Pensel, Klisterspand, Børste og Spartel. Fra de forskellige Valgkontorer har Sækkene med Tilbehør været fordelt til Tillidsmændene, som det har været paalagt hver i sin Kommune at besørge Opklæbningen.

Jeg vedlægger som Bilag 3 en Fortegnelse over de fra Oplysningskontoret udgaaede kunstneriske Plakater.

Som Bilag 4 vedlægges en Opgørelse over de af Oplysningskontoret afholdte Udgifter, bortset fra de almindelige Kontorholdsudgifter. Udgifterne andrager ialt et Beløb af Kr. 91,271.10 og fordeler sig paa følgende Maade paa de forskellige Poster:

I. Haandbogen. Forfatterhonorarer og Trykningsudgifter	Kr. 8,043,48
II. Flyveskrifter. Udgifter til Trykning og Distribution	» 18.238,32
III. Lysbilleder. Udgifter til Tilvejebringelse af Diapositiver og Lysbilledapparater	» 6.140,63
IV. Presseillustrationer. Udgifter til Fremstilling af Clicheer	» 4.114,87
V. Billedheftet »Dänisches Land und Leben«. Udgifter til Fremstilling af Clicheer og Trykning	» 6.535,00
VI. Kunstneriske Plakater. Udgifter til Fremstilling af Plakater og Remedier til Hjælp ved Opklæbning	» 40.943,60
VII. Diverse. Herunder Forsendelsesudgifter	» 5.398,20
	<hr/>
	Ialt Kr. 89.414,10

Endvidere er der efter Afstemningen til Udsendelse af et Afstemningskort over Sønderjylland anvendt	» 1.857,00
	<hr/>
Ialt	Kr. 91.271,10

Da jeg ved Begyndelsen af Kontorets Virksomhed rent kalkulatorisk anslog et Beløb af Kr. 50.000,00 som tilstrækkeligt, omfattede de paaregnede Udgifter ikke andre Flyveskrifter end Piecerne og ej heller Presseillustrationerne eller Afstemningskortet, ligesom der kun var paatænkt et Oplag af Plakater paa ca. 80.000 Eksemplarer.

Jeg har senere kalkuleret Udgifterne til ca. Kr. 70.000,00, og naar dette Beløb er betydeligt overskredet, skal jeg afgive følgende regnskabsmæssige Forklaring:

Hovedoverskridelsen hidrører fra, at der navnlig under Agitationen i 2. Zone har været benyttet Flyveskrifter i et ikke paaregnet Omfang, hvortil Forklaringen maa søges i den Omstændighed, at der under den stærkt forcerede Agitation med rent agitatoriske Flyveskrifter tiltrængtes sagligt oplysende Skrifter, der er forfattet af Kontoret og trykt her i Byen. Udgifterne dertil har været ca. Kr. 6.500,00. Medens der til Trykning af Flyveskrifter, derunder Følgeblade og Piecer var paaregnet Kr. 6.800,00, er der medgaaet yderligere Kr. 10.250,00. Endvidere er der ikke gjort Regning paa Udgifterne til det ovenfor nævnte Billedhefte, ialt Kr. 6.535,00 eller til Afstemningskortet, hvis Udsendelse har været foranlediget af den tyske Agitation efter Afstemningen, navnlig for Tiedje-Linjen, og som har udgjort ca. Kr. 1.800,00, og endelig overskrider Udgifterne til Presseillustrationer det budgetterede Beløb med ca. Kr. 1.400,00,

hidrørende fra, at det viste sig nødvendigt for at opnaa den tilsigtede Virkning at benytte større Cli-cheer end oprindelig paatænkt.

Det skal endvidere bemærkes, at Adams Transport Co. ved Returnering af de til Forsendelse anvendte ca. 100 Kasser, der endnu ikke har kunnet gennemføres, vil refundere et Beløb af Kr. 4,50—5,00 pr. Kasse.

Samtidig hermed fremsender jeg til Arkivbrug Eksemplarer af samtlige fra Oplysningskontoret ud-gaaede Tryksager, Aftryk af Presseillustrationer samt af et Sæt, særligt til Kontorets Brug tegnede grafiske Lysbilleder.

København, den 6. Maj 1920.

Allerærbødigst

(sign.) O. P. Schlichtkrull.

Fortegnelse over de fra Oplysningskontoret ud-gaaede oplysende Skrifter.

I. Haandbog for Danske Tillidsmænd.

Oplysninger til Underretning for Sønderjyderne for Afstemningen.

- a) 1. Udgave. Indhold: 1. Hvad vinder Sønderjylland økonomisk ved Genforeningen med Danmark? af Redaktør Carl Thalbitzer. 2. Ingen Fare for Danmarks Landbrugseksport til England af Statskonsulent Harald Faber. 3. Danmarks Landbrug, udarbejdet paa Grundlag af en Artikel af Forstander J. J. Hansen under Medvirken af Sekretær O. Himmelstrup. 4. Den slesvigske Hest og Korthornskvæget af Sekretær O. Himmelstrup. 5. Statshusmænd og Rentegaardsejere, udarbejdet under Medvirkning af Magister Vilh. la Cour. 6. Den landbrugsøkonomiske Udvikling i Danmark (Statistik) meddelt af Sekretær Svend Nielsen. 7. Industri og Haandværk, udarbejdet under Medvirken af

flv. Kontorchef R. Berg. 8. Den truede tyske Industri. 9. Den tyske Arbejder og de danske Fagforeninger: En Erklæring paa given Foranledning indhentet fra De Samvirkende Fagforeninger. 10. Arbejdsløshed i Danmark, udarbejdet paa Grundlag af Oplysninger, meddelt af Direktør Agerholm og Fuldmægtig F. Zeuthen til Imødegaaelse af en fra tysk Side udsendt Piece, Dr. Alnor: Oplysninger om den kroniske Arbejdsløshed i Danmark. 11. Den sociale Forsorg i Danmark, udarbejdet paa Foranledning af Indenrigsministeriet. 12. Sønderjyllands Skibsfart af Skibsreder A. P. Møller. 13. Lønninger for forskellige Stats-tjenestemænd og for Folkeskolens Lærerpersonele i Danmark, meddelt af Sekretær Aage Sachs. 14. Hvorledes Arbejderne lønnes i Danmark, meddelt af Direktør Agerholm.

Haandbogens 1. Udgave er trykt i 1850 Eksemplarer.

b) 2. Udgave trykt i 5 Hefter.

1. Hefte: Landbrug og Fiskeri.

Indhold: 1. Danmarks Landbrug, væsentlig uforandret overført fra 1. Udgave. 2. Ingen Fare for Danmarks Landbrugseksport til England, uforandret overført fra 1. Udgave. 3. Den slesvigske Hest og Korthornskvæget, væsentlig uforandret overført fra 1. Udgave. 4. Landbrugets Rentabilitetsforhold af Statskonsulent Harald Faber. 5. Den danske Stats Bidrag til Landbrugets Fremme. 6. Statens Redskabsprøver, meddelt af Sekretæren for Statens Redskabsudvalg Anton Christensen. 7. Det lille Landbrug. 8. Statshusmænd og Rentegaardsejere, uforandret overført fra 1. Udgave. 9. Det danske Hedeselskab af Kontorchef i Det danske Hedeselskab C. E. Flensborg. 10. Den landbrugsøkonomiske Udvikling i Danmark (Statistik), meddelt af Sekretær Svend Nielsen. 11. Det danske Saltvandsfiskeri, udarbejdet paa Grundlag af en Artikel af Sekretær J. Videbæk.

2. Hefte: Kirke og Skole.

Indhold: 1. Den danske Folkekirke. 2. Det danske Skolevæsen, udarbejdet paa Grundlag af Manuskript af Viceskoledirektør H. A. Svane. 3. Den danske Folkehøjskole af Højskolelærer Fred. Nørgaard.

3. Hefte: Kommunestyre, Social Lovgivning samt Sundhedsforhold og Sundhedsforanstaltninger.

Indhold: 1. Danmarks Kommunestyre. 2. Den sociale Forsorg i Danmark, uforandret overført fra 1. Udgave. 3. Den nye danske Sociallovgivning. 4. Sundhedsforhold og Sundhedsforanstaltninger i Danmark af Kontorchef Fysikus Anders Johansen med Bidrag af Dr. H. J. Hansen og Afdelingschef E. Wegener.

4. Hefte: Industri og Haandværk, Arbejdsløshed, Søfart.

Indhold: 1. Industri og Haandværk, udarbejdet paa Grundlag af Artikel Nr. 7 i 1. Udgave. 2. Den tyske Arbejder og de danske Fagforeninger, uforandret overført fra 1. Udgave. 3. Arbejdsløsheden i Danmark, udarbejdet under Medvirken af Fuldmægtig F. Zeuthen paa Grundlag af Artikel Nr. 10 i 1. Udgave og Udtalelser fra Arbejdsløshedsinspektoret. 4. Danmarks Søfart, udarbejdet paa Grundlag af Manuskripter fra Dansk Dampskibsrederiforening og Kaptajn C. Minor Rasmussen, Svendborg. 5. Sønderjyllands Skibsfart, uforandret overført fra 1. Udgave.

5. Hefte: Forskellige økonomiske Forhold.

Indhold: 1. Hvad vinder Sønderjylland økonomisk ved Genforeningen med Danmark, væsentlig uforandret overført fra 1. Udgave. 2. Danske Statstjenestemænd, udarbejdet under Medvirken af Sekretær Aage Sachs. 3. Hvorledes Arbejderne lønnes i Danmark, uforandret overført fra 1. Udgave. 4. Dansk Skattevæsen.

Samtlige Hefter af Haandbogens 2. Udgave har været trykt i 1100 Eksemplarer.

II. Aftryk af Haandbogens Artikler i Pieceform.

1. »Der deutsche Arbeiter und die dänischen Gewerkschaften. Den tyske Arbejder og de danske Fagforeninger.« (Haandbogens 1. Udgave Nr. 9.) Trykt i 5000 Eksemplarer.
2. »Die Arbeitslosigkeit in Dänemark. Arbejdsløsheden i Danmark.« (Haandbogens 1. Udgave Nr. 10). Trykt i 30,000 Eksemplarer.

3. »Keine Gefahr für Dänemarks Export an landwirtschaftlichen Produkten nach England. Ingen Fare for Danmarks Landbrugseksport til England.« (Haandbogens 1. Udgave Nr. 2.) Trykt i 6500 Eksemplarer.
4. »Dänemarks Landwirtschaft. Die Rentabilität der dänischen Landwirtschaft vor und während des Krieges. Danmarks Landbrug. Det danske Landbrugs Rentabilitet før og under Verdenskrigen.« (resp. Haandbogens 1. Udgave Nr. 3 og 2. Udgave, Hefte Nr. 4.) Trykt i 6500 Eksemplarer.
5. »Danske Statstjenestemænd. (Haandbogens 2. Udgave, 5. Hefte Nr. 2) Trykt i 1500 Eksemplarer.

III. Artikler trykt som Følgeblade til de danske Dagblade i Nordslesvig.

1. Arbejdsløsheden i Tyskland større end i Danmark.
2. Den danske Arbejders gunstige Stilling.
3. Hvad O. K. betyder for Danmark.
4. Det danske Landbrugs Stilling.
5. Den danske Haandværkers faglige Uddannelse.
6. Sønderjyllands Oldtid (af Direktør for Nationalmuseet Dr. Sophus Müller.)
7. Det danske Landbrugs Fremtidsmuligheder.
8. Aldersforsorg i Danmark.
9. Aabent Brev til en sønderjydsk Moder om Undervisningsvæsenet i Danmark.
10. Dansk Idræt, udarbejdet paa Grundlag af Manuskript fra Dansk Idræts-Forbund.
11. Skatterne.
12. Sundhedsplejen i Danmark.

Følgebladene er trykt i Oplag paa 17,000 Eksemplarer og medsendt de danske Aviser i Nordslesvig undtagen »Flensborg Avis«, »Modersmaalet«, »Dannevirke«, der har optaget Artiklerne i Teksten.

IV. Flyveskrifter. (Bortset fra den under I nævnte udelukkende til Anvendelse i II. Zone.)

1. Steuern in Dänemark, in Deutschland, trykt i 17,000 Eksemplarer.
2. Hvilke Afgifter af Værdiforøgelse og Formueforøgelse opkræves i Danmark. Hvilke Afgifter ved Salg af faste Ejendomme svares der i Danmark. Welche Ab-

gaben vom Wertzuwachs und Vermögenzuwachs werden in Dänemark erhoben. Welche Abgaben werden in Dänemark beim Verkauf von Besitzungen erhoben? Trykt i 50,000 Eksemplarer.

3. De danske Statsbaners Værkstedsarbejdere. Die Werkstattsarbejder bei den dänischen Staatsbanen, trykt i 20,000 Eksemplarer.
4. Jeder muss sein Gehalt nach dänischen Gehaltsregeln kennen, trykt i 20,000 Eksemplarer.
5. Staatshilfe zum Erwerb von dänischen Landstellen. Statshjælp til Erhvervelse af danske Landbrug, trykt i 20,000 Eksemplarer.
6. Dänische Staatshilfe für Handwerker. Dansk Statshjælp for Haandværkere, trykt i 25,000 Eksemplarer.
7. Die Fachorganisationen der Arbeiter und der Arbeitgeber in Dänemark. Arbejderes og Arbejdsgiveres faglige Organisationer i Danmark, trykt i 10,000 Eksemplarer.
8. Die dänische Landwirtschaft, Alphabetisches Wörterbuch für Landwirte, trykt i 20,000 Eksemplarer.
9. Die Wegewärter in Dänemark. Vejmændene i Danmark, trykt i 250 Eksemplarer.

De nævnte Flyveskrifter er, med Undtagelse af den under Nr. 8. anførte fremkomne paa dertil givet Foranledning af Ledelsen af den danske Agitation i II. Zone.

Fortegnelse over det fra Oplysningskontoret fremkomne oplysende Billedmateriale.

I. Lysbilleder.

Der er, væsentlig paa Grundlag af statistiske Oplysninger meddelt af Sekretær Svend Nielsen, foranlediget tegnet af Kunstmaler Rasmus Christiansen og overført paa Diapositiver en Række grafiske Fremstillinger angaaende:

- A. Det danske Landbrugs Udvikling: 1) Kvægbestandens Vækst. 2) Svine- og Høsebestandens Vækst. 3) Hestebestandens Vækst. 4) Mejeriernes aarlige Mælkeproduktion i absolutte Tal og pr. Ko. 5) Smør- og Æg-eksport. 6) Eksport af Flæsk og Svin. 7) Eksport af Kød og Kvæg. Heste-Eksporten.
- B. Skibstonnagens Vækst.
- C. Den danske Industris Maskinstyrke.

- D. Det gennemsnitlige aarlige Forbrug pr. Indbygger i Danmark og i Tyskland.
- E. Befolkningstilvæksten i Slesvig sammenlignet med Befolkningens Tilvækst i Holsten og Jylland: 1) i de samlede Omraader. 2) i Byerne.

Der er dernæst indsamlet fra offentlige og private Institutioner over hele Landet en Række Diapositiver og Billedmateriale, hvorefter der er optaget Diapositiver, og paa Grundlag af de saaledes foreliggende Lysbilledplader er der med velvillig Assistance af Hr. Museumsdirektør, Dr. phil. Mackeprang sammensat 12 Serier, hvoraf de 4 nedenfor sidstnævnte (I-M) kun er benyttede i II. Zone:

Serie A: »Norden Aa«: 1. Grænsen flyttes. 2. Askov Højskole. 3. Magnus den Godes Sten. 4. Modersmaalet. 5. Borchs Gaard i Kolding. 6. Landsoldaten. 7. Jellingehøjene. 8. Kyst ved Aarhus. 9. Marselisborg. 10. Aarhus Domkirke. 11. Toldboden i Aarhus. 12. Oliefabrikken i Aarhus. 13. Frichs Gaard i Aarhus. 14. Landsudstillingen i Aarhus. 15. Fra Landsudstillingen. 16. Samme. 17. Niels Ebbesens Statue i Randers. 18. Hald Sø. 19. Viborg Domkirkes Ydre. 20. Sammes Indre. 21. Niels Ebbesens Gaard i Randers. 22. Dalgas. 23. Hedeselskabets Bygning i Viborg. 24. Allheden. 25. Faareflok paa Karuphede. 26. Karup Aa. 27. Jeppe Aakjær. 28. Pløjekultur med Bjergfyf. 29. Femaarig Granplantage. 30. Femtenaarig Granplantning. 31. En Hedegaard ældre Type. 32. Hus paa Heden. 33. En Hedelandsby. 34. Birkebæk Skovridergaard. 35. Mindesmærke for Hedeselskabet. 36. Herning 1860. 37. Herning 1900. 38. Herning Museum. 39. Røbild Bakker. 40. Jens Bangs Stenhus i Aalborg. 41. Aa ved Søby. 42. Fiskere drager Vaad. 43. Christensens Jernstøberi, Mors. 44. Vesterhavsbillede. 45. Strand ved Lønstrup. 46. Ribe Domkirke. 47. Samme. 48. Torvet i Esbjerg. 49. Esbjerg Posthus. 50. Ladelund Landbrugsskole.

Serie B.: »Et Besøg i København«: 1. Hovedbanegaarden. 2. Afgangshal. 3. Absalon paa Højbroplads. 4. Rosenborg. 5. Børsen. 6. Rundetaarn. 7. Helligaandskirken Spir. 8. Kgl. Porcelæns Udsalg, Amagertorv. 9. Chr. d. 4. Bryghus. 10. Niels Juels

Statue i København. 11. Gl. københavnsk Handelsgaard. 12. Amalienborg. 13. Vagtparaden. 14. Fr. d. 7. foran Christiansborg. 15. Christiansborg. 16. Indgang til Frederiksberg Have. 17. Frue Kirkes Indre. 18. Fr. d. 6. i Frederiksberg Have. 19. Store Bededag. 20. Marmorkirken. 21. Tietgen. 22. Holmens Bro. 23. Glyptoteket. 24. Nationalmusæet. 25. Guldhornene. 26. Himmelseng fra Clausholm (Nationalmusæet). 27. Raadhuset. 28. Raadhusgaard. 29. Sporvogne paa Raadhuspladsen. 30. Den lille Hornblæser. 31. Kgl. Teater. 32. Kvægtorvet. 33. Blomstertorvet. 34. Hallen i K. F. U. M. 35. Magasin du Nord: Personale. 36. Samme: Systue. 37. Sorgenfri. 38. Hvidøre. 39. Eremitagen. 40. Frederiksberg Slot. 41. Kronborg. 42. Roskilde Domkirkes Indre. 43. Langebro. 44. Knipelsbro, aaben. 45. Panorama over Havnen. 46. Gefion. 47. Indgangen til den nye Langelinje. 48. Langelinie. 49. Frihavnen. 50. Frihavnsudvidelsen 1915—19. Serie C.: »D a n m a r k o g d a n s k E r h v e r v s l i v » I: 1. Gl. Kaptajn Jacobsen. 2. Udsigt over Carlsberg. 3. Brygger Carl Jacobsen. 4. Maribo Sukkerfabrik. 5. Samme: Galleri over Hovedhallen. 6. Burmeister & Wain. 7. Motorskib. 8. Skrueskibet Frederik d. 8. 9. Christiani & Nielsen: Betonskibe høles ud. 10. Indgangen til Frihavnen. 11. Esbjerg Havn. 12. Teknologisk Institut: Maskinlokale. 13. Hornung & Møllers Bygning. 14. Fraugde Plovfabrik. 15. Portland Cementfabrik. 16. Samme: Et Kridtbrud. 17. Aarhus Oliefabrik. 18. En Kokospalme i Plantagen. 19. Fra Frichs Fabrikker i Aarhus. 20. Samme: En 4cylindret Dieselmotor. 21. Fra Magasin du Nord. 22. Samme. 23. Fra den kgl. Porcelænsfabrik: Sliberstuen. 24. Hedeselskabet: Tjære og Kulbrænding i Ovne. 25. Hedeselskabet: Engvandingsanlæg. 26. De danske Brugsforeningers Stifter. 27. Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger. 28. Dansk Andels Ægekспорт. 29. Ladelund Landbrugsskole. 30. Forsøgsleder P. Nielsen, Tystofte. 31. Lucerneafgrøder. 32. Saatidsforsøg med Rug. 33. Hoafgrøder og Bælgplanter i Udlægsmarken. 34. Saaledes saa jyske Køer ud paa Fælleskabets Tid. 35. Saaledes ser de ud nu. 36. Jyske Køer paa en Eng. 37. Agerærter paa Tørvemose med

og uden Pødejord. 38. Røefgrøder. Øverst dansk Frø, udsøgt Stamme, nederst tysk Frø. 39. Skibstonnagens Vækst i Danmark. 40. Den danske Industris Maskinstyrke. 41. Hestebestandens Vækst. 42. Kreaturbestandens Vækst. 43. Svine- og Høsebestandens Vækst. 44. Udførsel af danske Heste. 45. Overskudsudførsel af Smør og Æg. 46. Overskudsudførsel af Flæsk og Svin. 47. Udførsel af dansk Kød og Hornkvæg. 48. Aarlige Mælkemængder pr. Ko. 49. Befolkningens gennemsnitlige Sukkerforbrug i Danmark og Tyskland. 50. Byernes Vækst 1845 til 1911 i Nørrejylland, Slesvig og Holsten.

Serie D.: »Danmark og dansk Erhvervsliste«
 II 1. Maribo Sukkerfabrik. 2. Samme: Hovedhal. 3. Burmeister & Wains Skibsværft. 4. Samme: Interiør fra Maskinværkstederne. 5. Motorskibet »Tonkin«. 6. Det foren. Dampskibsselskab: En Amerikabaad. 7. Samme: 1 Rutebaad. 8. Christiani & Nielsen: Betonskibe. 9. Aarhus Oliefabrik. 10. Kokospalmer. 11. Kornpakhuis i Københavns Frihavn. 12. Parti fra Esbjerg Havn. 13. Teknologisk Instituts Bygning. 14. Samme: Maskinhal. 15. Samme: Den store Festsal. 16. Magasin du Nord: Hovedbygning. 17. Spindesal paa Brede Klædefabrik. 18. Den kgl. Porcelænfabrik: En Muffelovn. 19. Portland Cementfabrik: Aalborg. 20. Samme: Parti fra Kridtbruddene. 21. Frichs Maskinfabrik: Aarhus. 22. Fællesforeningen af danske Brugsforeninger: Det gamle Pakhus. 23. Dansk Andels Ægeksport. 24. Svinekroppe paa et Andelsslagteri. 25. En Hedeplanteskole. 26. Vandingsaa gennem Skovbjerg Plantage. 27. Ladelund Landbrugsskole. 28. Samme: Anatomisk Musæum. 29. Flad Heede plojes. 30. Mergelleje ved Kjølens. 31. Forskellige Rugsorters Ydeevne. 32. En Forsøgsmaskine med Rødkløver. 33. En Lucerneplante. 34. Forsøg med Majs til Grøntfoder. 35. Forsøg med Bælgplanter. 36. Pødejord til Lucerne. 37. Tranekjær Slot paa Lange-land. 38. Parti fra Dalum Landbrugsskole. 39. Skibstonnagens Vækst i Danmark. 40. Den danske Industris Maskinstyrke. 41. Hestebestandens Vækst. 42. Kreaturbestandens Vækst. 43. Svine- og Høsebestandens Vækst. 44. Udførsel af danske Heste. 45. Over-

skudsudførsel af Smør og Æg. 46. Overskudsudførsel af Flæsk og Svin, slagtet Vægt. 47. Udførsel af dansk Kød og Hornkvæg. 48. Aarlige Mælkemængder pr. Ko. 49. Gennemsnitlig aarligt Forbrug pr. Indbygger i Danmark og Tyskland. 50. Byernes Vækst fra 1845—1911 i Nørrejylland, Slesvig og Holsten.

Serie E.: »Danmark og dansk Erhvervsliv III. 1. Maribo Sukkerfabrik: Hovedhal. 2. Samme: Transport af Sukker. 3. Burmeister & Wain: Udsigt over Værftet. 4. Samme: Del af Skibsværftet. 5. Gennemsnit af en Amerikadamper. 6. Motorskibet »Fiona«. 7. Christiani & Nielsen: Færdigstøbte Skibskrog. 8. Frihavnen. 9. Samme: Fra Vestkajen. 10. Parti fra Esbjerg Havn. 11. Teknologisk Institut. 12. Samme: Et Værkstedslokale. 13. Fraugde Plovfabrik. 14. Portland Cementfabrik i Aalborg. 15. Samme: Parti fra Kridtbruddene. 16. Magasin du Nord: Automobilhallen. 17. Christensens Jernstoberi i Nykøbing, Mors. 18. Frichs Maskinfabrik i Aarhus. 19. Aarhus Oliefabrik. 20. En indfødt gaar til Tops i en Kokospalme. 21. Kgl. Porcelænsfabrik: Forglødeovn. 22. Hedeselskabet: Brænding af Trækul. 23. Biavl paa Heden. 24. Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. 25. Svinekroppe paa et Andelslagteri. 26. Dansk Andelsægeksport: Ægpakkeri. 27. Landbohøjskole. 28. Fra Dalum Landbrugsskole. 29. Samme. 30. Ladelund Landbrugsskole. 31. Vandingsaa ved Hesselvig. 32. Mergelleje ved Rindomgaard. 33. Forskellige Havresorters Ydeevne. 34. Lucerne; Forsøg med Podejord. 35. Forskellige Stammer af Kløver. 36. Forsøg med Ukrudtsharvning. 37. Forskellige Boghvedesorter. 38. Lucerne med og uden Podejord. 39. Skibstonnagens Vækst i Danmark. 40. Den danske Industris Vækst. 41. Hestebestandens Vækst. 42. Kreaturbestandens Vækst. 43. Svine- og Hønsbestandens Vækst. 44. Udførsel af danske Heste. 45. Overskudsudførsel af Smør og Æg. 46. Overskudsudførsel af Flæsk og Svin, slagtet Vægt. 47. Udførsel af dansk Kød og Hornkvæg. 48. Aarlige Mælkemængder pr. Ko. 49. Gennemsnitlig aarligt Forbrug pr. Indbygger i Danmark og Tyskland. 50. Byernes Vækst fra 1845—1911 i Nørrejylland, Slesvig og Holsten.

Serie F: »Kultur og Oplysning«. 1. Fjenneslev Kirke. 2. Landsbykirke (Slotsbjergby). 3. Granitrelief fra Sotrup i Angel. 4. Roskilde Domkirke. 5. Spøttrup. 6. Gl. Hus i Køge. 7. Helligkorsgade i Kolding; Bindingsværkshus. 8. Chr. d. IV' Kapel i Roskilde. 9. Fredensborg. 10. Riddersal paa Frederiksborg. 11. Liselund paa Moen. 12. Heymanns Villa. 13. Krematoriet. 14. Hus paa Aaboulevard. 15. Jydsk Stationsbygning. 16. Thorvaldsen i Rom. 17. Russiske Linieskibe. 18. Tegning af Lundbye (Hjemkomsten). 19. Reservesoldatens Afsked. 20. Bønder kører til Helenes Grav. 21. Besøg hos Bedstefar. 22. Jeppe i Baronens Seng. 23. Skovgaard: Den store Nadver. 24. Ingemann. 25. H. C. Andersen. 26. Blicher og Taterne. 27. Blichers Monument paa Lyshøj. 28. Dalgas. 29. Kolds Grav. 30. L. Schroder. 31. Fra Askov. 32. Grundtvigs Højskole i Lyngby. 33. Ryslinge. 34. Mejerimuseet paa Ladelund. 35. Statsbiblioteket i Aarhus. 36. Samme: Udstillingsbiblioteket. 37. Folkebiblioteket i Vejen. 38. K. F. U. M. 39. Store Storøje Skole, Landets ældste Skolebygning. 40. Københavnsk Kommuneskole. 41. Kbhvn. Kommuneskole. 42. Et Klasseværelse. 43. Tegnesal. 44. Gymnastiksal. 45. Søbadeanstalt. 46. Sløjdsal. 47. Skolekøkken. 48. Skolespisestue. 49. Feriekoloni. 50. Sovetime i Kurskole.

Serie G: »Sociale Forhold«. 1. Rigshospitalet. 2. Bispebjerg Hospital. 3. Samme. 4. Samme. 5. Samme. 6. Statens Seruminstitut. 7. Brejninge Aandssvageanstalt. 8. Pavillon ved Brejninge. 9. Friluftsarbejde for de Aandssvage. 10. Finsens Lysinstitut. 11. Redningsøvelse paa Blindeinstituttet. 12. Vævestue paa Blindeinstituttet. 13. Kgl. Døvstummeinstitut i Nyborg. 14. Soldenfeldts Stiftelse. 15. Fattiganstalten Sundholm. 16. Husvildebarak, Sundholm. 17. Senge til Husvilde. 18. Mad uddeles til Husvilde. 19. Overformynderiet. 20. Elevernes Musikkorps paa Flakkebjerg. 21. Gymnastik paa Vejstrup Pigeheim. 22. Høstarbejde paa Vejstrup Pigeheim. 23. Fra Braaskovgaard (II). 24. Jægerspris. 25. Piger paa Jægerspris. 26. Kvindeheimmet: Børnene leger. 27. Friluftsarbejde ved en Dagarbejdsskole. 28. Andelsbolig i Valby. 29. Tømmerplads. 30. Arbejder Boligforhold; Teglværk.

31. Cementstøberi. 32. Andelshuse paa Grøndalsvænge. 33. Samme. 34. St. Restrup Højskole. 35. Husassistenternes Fagskole. 36. Skolehave, Aalborg. 37. Silkeborg Sanatorium. 38. Juelsminde Kystsankatorium. 39. Smaa børns afdelingen ved Julemærkesankatoriet. 40. Kystsankatoriet ved Faxe Ladeplads. 41. Sankatoriet ved Nakkebølle. 42. Dagligstue paa Silkeborg Sanatorium. 43. Plejehjemmet ved Faaborg. 44. Feriekoloni for Tuberkuløse Børn, Julemærkesankatoriet. 45. Tuberkulosesankatoriet ved Svendborg. 46. Næstved Alderdomshjem. 47. Nakskov Alderdomshjem. 48. De Gamle til Friluftsmøde. 49. De Gamle om Spisebordet paa Alderdomshjemmet. 50. De Gamle slikker Solskin.
- Serie H: »S a m f u n d e t o g F o l k e t«: 1. Den danske Kongelov. 2. Marstrand: Den politiske Kandestøber. 3. Grev Bernstorff. 4. Frihedsstøtten paa Vesterbro. 5. En Stænderforsamling. 6. Chr. d. VIII' Kroning. 7. Kronregalierne. 8. Gammel Accisebod. 9. Goldschmidt: Korsaren. 10. En Skamlingsfest. 11. Stenen paa Himmelbjerget. 12. Frederik d. VII. 13. Frederik d. VII' Svar til Borgerne. 14. Den grundlovgivende Rigsforsamling. 15. Junigrundlovens Fædre. 16. Bondevenernes Førere: Balthasar Christensen & I. A. Hansen. 17. Junigrundloven. 18. H. A. Krüger. 19. P. Skau. 20. Redaktør Jessen. 21. Gustav Johannsen. 22. Estrup. 23. Horup og Berg. 24. Kolds Højskole 1851. 25. Askov Højskole. 26. Askov Højskole og Ludvig Schrøder. 27. Vallekilde Højskole. 28. Ryslinge Højskole. 29. Ollerup Højskole. 30. Frederiksborg Højskole. 31. Roskilde Højskole. 32. Husmandsskolen i Odense fra Syd. 33. Samme. 34. Asmildkloster Landbrugsskole. 35. Hedeselskabets første Repræsentantskab. 36. Folketinget paa Christiansborg. 37. Københavns Raadhus. 38. Raadhushallen. 39. Borgerrepræsentationens Mødesal. 40. Borgerrepræsentationen holder Møde. 41. Et Byraadmøde. 42. Carlsberg Bryggerierne. 43. Elefantporten ved Carlsberg. 44. Ny Carlsberg Glyptotek. 45. Trifolium-Haslev, udvendig. 46. Statsbiblioteket i Aarhus. 47. En moderne Kommuneskole. 48. Stort Folkemøde i Raadhushallen. 49. Ensomme Gamles Værn: Gamle paa Skovtur. 50. Moderne Haveby.

Serie I: »Et Besøg i København«: 1. Københavns Hovedbanegaard. 2. Boulevardbane i København. 3. Rosenborg Slot. 4. Riddersalen paa Rosenborg. 5. Regensen og Rundetaarn. 6. Holmens Kirke. 7. Frelserens Kirke. 8. Amalienborg Slot. 9. Frederiksberg Have. 10. Det gamle Østerbro. 11. Sporvognstrafik paa Trianglen. 12. Det kgl. Assistenshus. 13. Farmaceutisk Læreanstalt. 14. Kunstmuseet i København. 15. Ny Carlsberg Glyptotek. 16. Midtersalen paa Glyptoteket. 17. Lurblæsning. 18. Guldhornene. 19. Solvognen paa Nationalmuseet. 20. Københavns Raadhus. 21. Juletræ i Raadhushallen. 22. En Søjlegang paa Raadhuset. 23. Raadhusets 1. Sal. 24. Københavns Hovedbrandstation. 25. Udrykning fra Stationen. 26. En Dampsprøjtes Udrykning. 27. Indre af en Sporvogn. 28. Ø. K.'s Adm.-Bygning. 29. Fisketorget i København. 30. Centralposthuset i København. 31. K. F. U. M.'s Bygning i København. 32. Paladshotellet i København. 33. Magasin du Nord. 34. Sammes Hovedhal. 35. Suenson Monumentet i Nyboder. 36. Københavns Red. 37. Udsigt over Frihavnen. 38. Eksport-Havnen. 39. Amerikadamperen sejler. 40. Kajmure ved Københavns Havn. 41. Sluseanlæg i Kalvebod Strand. 42. Sorgenfri Slot. 43. Frederiksberg Slot. 44. Fredensborg Slot. 45. Flagbatteri paa Kronborg. 46. Knippelsbro. 47. Holmens Bro. 48. Baadehavnen i København. 49. Observatoriet i København. 50. Afrejse.

Serie K. Danmark og dansk Erhverv. 1. Etatsraad H. N. Andersen. 2. Motorskibet »Selandia«. 3. S. S. »Frederik d. VIII«. 4. D. F. D. S. Amerikabaad. 5. D. F. D. S. En Rutedamper. 6. Gennemsnit af en Damper. 7. Burmeister & Wains Skibsværft. 8. Samme. Interiør fra Værftet. 9. Motorskib »San Francisco«. 10. Motorskibet »Georg Washington«. 11. Skibsdieselmotor. 12. Portland Cementfabrik. 13. Kridtbruddene. 14. Henebique Fabriksbygning. 15. Hornung & Møllers Udstillingslokale. 16. Samme: Kassemagerværksted. 17. Oliefabriken i Aarhus. Indfødte parterer Kærnerne. 18. Samme. Kopro torres i Hus. 19. Frichs Maskinfabrik i Aarhus. Lokomotiver til D. S. B. 20. Samme. Lokomotiv. 21. Samme. Montagehal. 22. Esbjerg

Havn. 23. De danske Sukkerfabriker. Røeffaldsloft med Presser. 24. Samme. Røesnitter føres til Diff. Batteri. 25. De forenede Bryggerier. Gl. Bryghus. 26. De forenede Bryggerier. 27. Samme. Det første Bryggeri. 28. Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Pakhus. 29. Christiani & Nielsen: Beton-skibe bygges. 30. Samme. Et færdigt Jernbetonskib. 31. Samme. Bro for Nørregade, Odense. 32. Samme. Bro over Jarlsberggade, Odense. 33. Samme. Havnebanebro, Odense. 34. Teknologisk Institut, Maskinlokale. 35. Samme. Statistik over Elevantallet. 37. Den kgl. Porcelænsfabrik. Malerstue. 38. Odense Andelseksportslagteri. 39. Skibstonnagens Vækst i Danmark. 40. Den danske Industris Maskinstyrke. 41. Hestebestandens Vækst i Danmark. 42. Kreaturbestandens Vækst. 43. Svine- og Høsebestandens Vækst. 44. Udførsel af danske Heste. Overskudsudførsel af Flæsk og Svin, slagtet Vægt. 47. Udførsel af dansk Kød og Hornkvæg, slagtet Vægt. 48. Aarlige Mælkemængder pr. Ko. 49. Gennemsnitligt aarligt Forbrug pr. Indbygger i Danmark og Tyskland. 50. Byernes Vækst fra 1845—1911 i Norrejylland, Slesvig og Holsten. Serie L: Sociale Forhold. 1. Rigshospitalet i København. 2. Bispbjerg Hospital. 3. Et Parti fra Bispbjerg Hospital. 4. Heste til Brug for Serum-institutet. 5. Professor Niels Finsen. 6. Det kgl. Blindeinstitut. 7. Skomagerværksted paa Blindeinstitutet. 8. Døvtumeinstitut i København. 9. Døvtummeskolen i Fredericia. 10. Aandssvageanstalten i Brejninge. 11. Badeanstalten ved Brejninge. 13. Sovesal paa Kystsankatorium. 14. Kysthospital paa Refnæs. 15. Lysbehandling paa Juelsminde Kysthospital. 16. Et Julemærkesankatorium for 158 Børn. 17. Kystsankatorium ved Nyborg. 18. Liggehal, Sankatoriet ved Nakkebølle. 19. Kystsankatorium ved Hjerting. 20. Skørping Sankatorium. 21. Liggehal ved Skørping Sankatorium. 22. Tuberkulosehospitalet i Lyngby. 23. Flakkebjerg Opdragelsesanstalt. 24. Ved Arbejdet paa Sundslev Pige-hjem. 25. Om Spisebordet paa Sundslev Pige-hjem. 26. Fra Opdragelsesanstalten Braaskovgaard. 27. Jægersborg Slot. 28. En Klasse paa Jægersborg. 29. Grevinde Danners Grav. 30. Fra Kvindehjemmet i Køben-

havn. En Legestue for Born. 31. Samme. En Sovestue. 32. En Vuggestue paa et Børnehjem. 33. Asyl og Vuggestue udvendig. 34. En Klasse paa et Børneasyl. 35. Værksted paa en Dagarbejdsskole. 36. Kommunal Bebyggelse i Aarhus. 37. Arbejdernes Boligforening. Dustrupgaard. 38. Arbejderboliger opført af Andelsboligforeningen. 39. Arbejdernes Andelsboligforening. En Bygning paa Fasanvej. 40. Andelshuse paa Grøndalsvange. 41. Samme. 42. Husmandsskole, Odense, Facade. 43. Mad hentes fra Folkekøkken. 44. Et Alderdomshjem. 45. De Gamles Hjem i Aarhus. 46. Samme Facaden. 47. Næstved Alderdomshjem. 48. Gamle til Skovfest. 49. Oplæsning for de Gamle. 50. Gamle paa Skovtur.

Serie M: »Kultur og Oplysning«. 1. Vium Kirke. 2. Roskilde Domkirke. 3. Døbefont i Roskilde Domkirke. 4. Gaasetaarnet i Vordingborg. 5. Fra Klostergaarden i Helsingør. 6. Munkestole i Sæby Kirke. 7. Fra Holkenhavn Slot ved Nyborg. 8. St. Peders Kirke i Næstved. 9. Gl. Hus i Køge. 10. Observatoriet »Uranienborg« paa Hveen. 11. Sal paa Frederiksborg Slot. 12. Gang paa Samme. 13. Søjlehal paa Glypteket. 14. Marmorsal paa Glypteket. 15. Taastrup Banaegaard. 16. Dommerbolig i Rude (Sydsjælland). 17. Danske Kunstnere i Rom (Constantin Hansen). 18. Billedhugger Thorvaldsen. 19. Maleri af Skovgaard (Allé ved Vognserup). 20. Maleri af Eckersberg (Den Nathansenske Familie). 21. Maleri af Marstrand (Konsul Hage og Hustru). 22. Maleri af Dalsgaard (Lægprædikanten). 23. Maleri af Marstrand (Scene af Erasmus Montanus). 24. Maleri af Otto Bache (Kørerne drives ud om Morgen). 25. Ludvig Holberg. 26. Maleri af Marstrand (Arendses Besøg hos Ewald). 27. H. C. Ørsted. 28. Københavns Universitet. 29. Handelsskolens Bygning i København (Købmandsskolen). 30. Foredragssalen paa Askov. 31. Ryslinge Højskole. 32. Dalum Landbrugsskole. 33. Statsbiblioteket. Læsesalen. 34. Vejen Bibliotek Avisstue. 35. K. F. U. M.'s Bygning i København. 36. Københavns ældste Kommuneskole. 37. En ny Kommuneskole. 38. Samme. 39. En Skolegaard. 40. Et Klasseværelse i en Kommuneskole. 41. Drengene i en Gymnastiksal. 42. Drengene paa en Søba-

deanstalt. 43. Under Brusebadet. 44. En Tegneklasse. 45. En Sløjdscole. 46. Et Skolekøkken. 47. Spisestue paa en Drengeskole. 48. En Skolehave. 49. En Sove-time paa en Kurskole. 50. En Liggehal paa en Kur-skole.

Lysbilledserierne har været ledsaget af Hefter med forklarende Tekster til Billederne, og til Brug ved Fo-revisningen har der været anskaffet 8 Lysbilledappa-rater med Lærredskærme.

II. Presseillustrationer.

A. Til flg. sønderjydske Blade, nemlig: »Flensborg Avis«, »Hejmdal«, »Danskeren«, »Modersmaalet«, »Dybbøl-Posten« og »Løgumkloster Avis« har der i den sidste Tid forud for Afstemningen i I. Zone været sendt Cli-cheer til danske Illustrationer, nemlig:

1. Juletræsfest i Raadhushallen i København.
2. Ber-linerborn ved Ankomsten til Københavns Hovedbane-gaard.
3. Karrikaturtegninger: »En bitter Skefuld« (General Foch giver Mutter Germania en Skefuld af en Flaske med Paaskrift »Afstemning«).
4. Danmarks Rigsborg, Christiansborg Slot set fra Stormbroen.
5. Ud-sigt fra Christiansborg Slotstaarn.
6. Christiansborg Slot, Parti fra Slotsflojen.
7. Partier fra Folketingssa-len.
8. »Hvem holder længst ud«, en grafisk Frem-stilling af Forholdet mellem den danske og tyske Rigs-gæld, 2 Mænd, der bærer hver sin Pengekiste.
9. Det danske Julemærkesanatorium.
10. Sønderjydernes Ankomst til Skovshoved.
11. Københavns Raadhus ud-vendig.
12. Det indre af Københavns Raadhus.
13. Es-bjerg Havn.
14. De danske Folkehøjskoler.
15. Store-bæltsfærgen og Fængelejet i Korsør.
16. Københavns Kommuneskoler.
17. Danske Alderdomshjem.
18. Dan-ske Slotte.
19. Danmarks Højesteret.

Til Brug paa Afstemningsdagen er der tilsendt Bladene Cliche til en Tegning til et Opraab: »Stem for Danmark« (En Danmarksfigur med Danebrog ved en Urne med Paaskrift: Stem for Danmark).

B. I den sidste Tid forud for Afstemningen i II. Zone er følgende Blade, nemlig: »Flensborg Avis«, »Unser Land«, »Flenburger Annoncenblatt«, »Flenburger norddeut-

sche Zeitung« og »Tondernsche Zeitung« forsynet med Clicheer til danske Illustrationer, nemlig:

1. Københavns Universitet. 2. Regensen og Studenterforeningen. 3. Teknologisk Institut. 4. Carlsberg Bryggerierne. 5. Aalborg Portland Cementfabrik. 6. Glyptoteket. 7. Kunstakademiet. 8. Rigshospitalet. 9. Østasiatisk Kompagni, dets Bygning og Billeder fra Plantagerne. 10. Billeder fra Burmeister & Wains Virksomhed. 11. Polyteknisk Lærestanstalt. 12. Dansk Jernbanemateriel. 13. Billeder fra Det store nordiske Telegrafelskabs Virksomhed. 14. Billeder fra Det forenede Dampelskabs Virksomhed. 15. Landbohøjskolen.

III. Billedhefte.

Til Omdeling i II. Zone er udsendt et i 47,000 Eksemplarer trykt Billedhefte: »Dänisches Land und Leben« indeholdende forskellige Illustrationer efter følgende Dispositioner:

1. Beviser for Nordslesvigs Danskhed. 2. Danske Næringsveje. 3. Danske Prospekter.

Fortegnelse over de fra Oplysningskontoret udgaaede kunstneriske Plakater.

1. Skriftplakat i langt, smalt Format, beregnet til Opklæbning paa Telefon- og Telegrafmaster, Træer o. l. Tekst: »Fredstraktaten bekræfter Folkenes Ret til selv at bestemme deres Skæbne. Sønderjyllands Indlemmelse i Prøjsen var en Voldshandling (her findes indtegnet en Pikkelhue), Sønderjyder, I som gik under Aaget, Kræv Eders Ret, Stem Dansk. (Mellem de 2 sidste Ord er tegnet en Due med Oliveblad) Tegnet af Thor Bøgelund Jensen.
Trykt i 30,000 Ekspł.
2. Et Dannebrogflag med Tekst: »Wenn wieder die Fahne ist weiss und rot, dann ist beendet die bittere Not.« Tegnet af Thor Bøgelund Jensen. Teksten forfattet af Hans Ahlmann.
Trykt i 20,000 »

3. Aarstallene 1864—1918 overstreget af et rødt Kryds flankeret af 2 Timeglas. Tegnet af Thor Bøgelund Jensen med Tekst af Hans Ahlmann: »De bød os Trællens fortrykte Kaar, de bød os Krigstiders Sult og Saar, med harmfuldt Hjerte vi sletter ud de onde Aaringers Magt og Bud.«
Trykt i 5,000 »
4. Et dansk Landskab med et Dannebrogflag plantet i Forgrunden. Paa Foden paaskrevet: »Stem dig hjem.« Tegnet af Thor Bøgelund Jensen.
Trykt i 5,000 »
5. En Dreng med et Dannebrogflag i Haanden. Tegnet af Thor Bøgelund Jensen. Plakaten er fremstillet dels med dansk dels med tysk Tekst: »Mor! Stem dansk, Tænk paa mig.« »Mutter! Stimm dänisch, Denk an mich.« Udsendt i 2 Formater, $\frac{1}{1}$ Størrelse og $\frac{1}{4}$ Størrelse.
Trykt med dansk Tekst i $\frac{1}{1}$ Størrelse i 4,750 »
» » tysk » 2,750 »
6. En Danmarksfigur (Kvindeskikkelse i dannebrogfarvet Klædning, bærende et Dannebrogflag over Skulderen), tegnet paa Baggrund af den tyske Rigsørn uden Krone. Paa den nederste Del af Plakaten er paatrykt: »Nu kalder Danmark paa sine Børn, Farvel for evigt du tyske Ærn.« Tegnet af Thor Bøgelund Jensen, Tekst af Hans Ahlmann.
Trykt i 5,250 »
7. Et Hjerte omgivet af en Lænke. Tegnet over Joh. Ottosens Strofe: »Og de troede, at Hjertebaand kan briste, og de troede, at glemmes kan vor Ret . . .«. Tegnet af Thor Bøgelund Jensen. Teksten udpeget af Hans Ahlmann.
Trykt i 5,000 »
8. En Bonde med Rive og Plov til venstre og en Smed med Hammer og Tandhjul

til højre, hver paa sin Side af et gyldent Neg. Tegnet over Joh. Skjoldborgs Strofe: »Danmark er et lidet Land, strakt fra Nord til Sønder, har dog Brød til alle Mand, Købstadfolk og Bønder.« Tegnet af Thor Bøgelund Jensen, Teksten udpeget af Hans Ahlmann.

Trykt i 5,000 »

9. Hejmdal, blæsende i sin Lur, staaende paa en Bro over en Aa, flankeret til venstre af en dansk Grænsepæl med kronet Vaabenmærke: 3 springende Løver mellem Hjerter. Til højre en tysk Grænsepæl med Vaaben: den tyske Rigsørn uden Krone. Til venstre staar Solen op, medens sorte Skyer drager bort til højre. Paa Foden er paaskrevet: »Vaagn og stem for Danmark«. Tegnet af Rasmus Christiansen.

Trykt i 10,000 »

10. Danmarks kort: Danmark set i Fugleperspektiv, omgivet af Skyer, der dækker Landene syd for Afstemningsdistriktet. Foroven til højre en Flyvemaskine. Paa Foden er paaskrevet: »Fælles Stamme, fælles Land«. Tegnet af Rasmus Christiansen.

Trykt i 2,000 »

11. En gammel Kvinde til højre omfavner en ung Kvinde til venstre paa en Bro over en Aa. Tilvenstre er Dannebrog hejst uden for Længen af en Gaard. For oven og for neden er anført Henrik Pontoppidans Vers: »Det lyder som et Eventyr, et Sagn fra gamle Dage, en røvet Datter, dybt begrædt, er kommet frelst tilbage! Hil dig, vor Moders Øjsten, i Nytids-Morgenrøde!« Tegning og Tekst er indrammet i en Bøgeguirlande. Tegnet af Professor Joakim Skovgaard.

Trykt i 10,000 »

12. Haderslev set fra Dammen med Kirken som Midterparti. Til venstre staar Solen op, til højre drager sorte Skyer bort. Paa Foden er anført som Tekst, omgivet af en Guirlande af Evighedsblomster, omvundet med rødhvite Baand: »Nu kommer den favre Tid, vi ventet saa længe.« Tegnet af Rasmus Christiansen.
- Trykt i 300 »
13. Portrætter af Fr. Fischer til venstre og J. P. Junggren til højre i 2 Medailloner, over hvilke 2 kronede Vaabenksjold: til højre 3 springende Løver mellem Hjerter, til venstre 2 springende Løver, bag hvilke 4 Dannebrogspaner er stukket ind mellem Bøgegrene. Under de 2 Medailloner i et slynget Baand anført henholdsvis: »Danske er vi, dansk tænker og føler vi«, og »Der vil tidlig eller sent komme en Dag, da Retten sker Fyldest«. Baandet omslynger Aabenraa Bys Vaaben: 3 Makreller med Murkrone og er tværs over Vaabenskjoldet paategnet: Aabenraa. Paa Foden er paaskrevet: »Stem for Danmark!« Tegnet af Rasmus Christiansen.
- Trykt i 300 »
14. Byparti fra Tønder, tegnet over Teksten, der er anført med hvide Bogstaver paa en mørk Tavle, hvorpaa forneden er anført Tønders Byvaaben: et Skib. Tegningen og Tavlen er flankeret af Guirlander. Plakaten er trykt dels med dansk Tekst: »Vi stemmer i Friheds og Fredstids Gry tilbage til Danmark vor gamle By,« dels med tysk Tekst: »Geschichte und Heimat ins Herze Dir schrei'n, Deine Stadt war dänisch soll wieder es sein«. Tegnet af Thor Bøgelund Jensen. Trykt paa dansk i 175 »
- Trykt paa tysk i 175 »

15. Den øverste Del af Flensborg Norreport, bag hvis tavlede Gavl, der vajer et Hav af Dannebrogslag. Midterpartiet er udfyldt med Flensborg Byvaaben: 2 Løver og et Taarn. Paa Foden er Teksten anført dels paa dansk: »I 1000 Aar var du Danmarks By, du Barn af Danmark, bliv dansk paa ny!« Dels paa tysk (en Strofe af Flensborgforfatteren H. Harries:) »O Dania! Was glüht bei deinem Namen, mir Wang und Bussen durch! Ha! Es ist Dänenstolz, die Liebe zu dir mein Vaterland«. Tegnet af Thor Bøgelund Jensen. Den danske Tekst af Hans Ahlmann.

Trykt med dansk Tekst i	1,000	»
» » tysk » »	1,000	»

ialt: 107,700 Ekspl.

Ovenstaaende Plakater, der er farvelagte, er benyttede saavel i første som i anden Zone med Undtagelse af Nr. 9, der kun er benyttet i første Zone, og Nr. 10, der kun er benyttet i anden Zone, samt de 4 sidstnævnte Plakater, der kun har været bestemt til Benyttelse i Byerne: Haderslev, Aabenraa, Tønder og Flensborg. Plakat Nr. 11, der er opklæbet samtidig i første og anden Zone er først opklæbet umiddelbart før Afstemningen i anden Zone.

Efter Anmodning af Mellemslesvigsk Udvalg har man ladet fremstille Clicheer, der er benyttede i Flensborg til Trykning af 2 ikke farvelagte Plakater:

16. »Gardens Indmarch i Flensborg den 10. April 1848«. (Efter »Felttogene i vore første Frihedsaar« af Frits Holst og Axel Larsen.)
17. 2 Billeder fra Flensborg, set fra Landevejen Nord for Byen. Paa det øverste Billede, der er paatrykt: »Flensburg mit Nordschleswig vereinigt« er Landevejen stærkt trafikeret ned mod Byen. Paa det nederste Billede, der er paatrykt: »Flensburg, wenn es deutsch verbleibt«, er Vejen ubefærdet og afspærret med en Bom, hvor en tysk Grænsevagt i Ro og Mag ryger sin Pibe. Tegnet af Rasmus Christiansen.

**Opgørelse over Udgifter vedrørende Oplysningskontorets
Separatkonto.**

I. Haandbogen.

a. Forfatterhonorarer.

Udg. Ordre

	Kr. Ore	Kr. Ore	Kr. Ore
Nr. 1. Fhv. Kontorchef Berg	150,00		
» 2. Sekretær Aage Sachs	50,00		
» 4. Magister Vilh. la Cour	25,00		
» 5. Sekretær Himmelstrup	300,00		
» 8. » Svend Nielsen	200,00		
» 10. » Aage Sachs	50,00		
» 36. Prof. O. H. Larsen	100,00		
» 37. Højskolelærer Nørgaard	75,00		
» 47. Sekretær Videbæk	75,00		
» 58. Viceskoledir. Svane	30,00		
» 90. Afdelingschef Wegener	50,00	1.105,00	

b. Trykningsudgifter.

Udg. Ordre

Nr. 34. J. H. Schultz A/S	2.894,48		
» 85. J. H. Schultz A/S	4.044,00	6.938,48	8.043,48

II. Flyveskrifter.

a. Trykningsudgifter.

Udg. Ordre

Nr. 29. Middelboes Reproduktionsanstalt	60,45		
» 39. Pressens Illustrationsbureau	104,50		
» 44. Hammerich & Co.	3.329,00		
» 63. Hammerich & Co.	2.365,00		
» 81. Firm. Egmont H. Petersen	6.481,50		
» 86. J. H. Schultz A.-S.	4.709,41	17.049,86	

b. Distribution af Flyveblade.

Udg. Ordre

Nr. 73. St. jur. Markus Haase for Honorar som Oplysningskontorets Repræsentant i Flensborg	300,00		
--	--------	--	--

» 78. St. jur. Markus Haase for Udgifter som Oplysningskontorets Repræsentant i Flensborg	18,64		
» 74. Den danske Landmandsbank for Mk. 3000 til Bladet »Modersmaalet« for Udgifter ved Udsendelse af Følgeblade	225,00		
» 75. Den danske Landmandsbank for Mk. 1.742,15 til Bladet »Danskere« for do. do.	133,27		
» 77. Den danske Landmandsbank for Overkurs for Mk. 3000 til Bladet »Modersmaalet«	4,50		
» 84. Den danske Landmandsbank for Mk. 512,40 til Bladet »Sønderjyden« for Udgifter ved Udsendelse af Følgeblade	43,26		
» 88. Den danske Landmandsbank for Mk. 2800 til Bladet »Hejmdal« for do. do.	235,20		
» 89. Den danske Landmandsbank for Mk. 900 til Bladet »Dybbøl-Posten« for do.	90,60		
» 95. Dr. Miang som Refusion af Udgifter til Oplysningskontorets Repræsentation i Flensborg i Følge Regning fra Hr. Hans Petersen	140,00		
	<u>1.190,47</u>		
» 84. er et Beløb, der var anvist udover det fornødne, atter taget til Indtægt, nemlig	2,01	1.188,46	18.238,32

III. Lysbilleder.**a. Udgifter til Fremstilling af Billeder.**

Udg. Ordre

Nr. 11. Fotograf Christensen	6,00		
» 12. Fotograf Elfelt	122,45		
» 13. Firm. Budtz Møller	36,00		
» 17. Firm. V. Richter	99,00		
» 18. Fotograf Larsen	40,00		
» 20. Lærer Folke Jacobsen	2,50		
» 30. Kunstm. R. Christiansen	975,00		
» 49. Fotograf Elfelt	1.262,50		
» 50. Firm. V. Richter	800,13		
» 53. Boghdl. Giese	10,05		
» 54. Det kgl. Bibliotek	20,00		
» 56. De danske Statsbaner	16,00	3.389,63	

b. Udgifter til Leje af Billeder.

Udg. Ordre

Nr. 91. Fotorama A.-S.		100,00	
------------------------	--	--------	--

c. Udgifter til Køb af 12 Lysbilledapparater m. v.

Udg. Ordre

Nr. 7. Firm. V. Richter	535,00		
» 21. Fotomagasinet	1.340,00		
» 26. Fotomagasinet	224,00		
» 27. Firm. Kongsbak & Cohn	370,00		
» 51. Firm. V. Richter	132,00		
» 57. Fotomagasinet	50,00	2.651,00	6.140,63

IV. Presse-Illustrationer.

Udg. Ordre

Nr. 32. Kunstm. R. Christiansen	125,00		
» 41. Pressens Illustrationsbureau	1.412,75		
» 68. Pressens Illustrationsbureau	2.159,00		
» 70. Pressens Illustrationsbureau	418,12		4.114,87

V. Billedheftet »Dänisches Land und Leben«.

Udg. Ordre

Nr. 71. Pressens Illustrationsbureau	1.200,00		
» 82. Firm. Egmont H. Petersen	5.335,00		6.535,00

VI. Kunstneriske Plakater.

a. Tegnehonorarer og andre Honorarer.

Udg. Ordre

Nr. 3. Tegner Thor Bøgelund	2.800,00	
» 6. Tegner Thor Bøgelund	100,00	
» 31. Kunstm. R. Christiansen	1.300,00	
» 79. Tegner Thor Bøgelund	400,00	

Det bemærkes, at et i Henshold til Udg. Ordre Nr. 16 og 46. anvist Beløb af Kr. 1000 som Honorar for Deviser til Plakaterne atter er taget til Indtægt, da Forfatteren, Hr. Hans Ahlmann, ikke ønskede at modtage noget Honorar.

4.600,00

b. Trykningsudgifter.

Udg. Ordre

Nr. 40. Pressens Illustrationsbureau	389,40	
» 61. Andreasen & Lachmann A.-S.	28.680,00	
» 66. Firm. Chr. Cato	2.728,00	
» 69. Pressens Illustrationsbureau	641,80	32.439,20

c. Udgifter til Hjælp ved Opklæbning.

Udg. Ordre

Nr. 19. Magasin du Nord A.-S. for 575 Sække	805,00	
» 22. Chefen for Oplysningskontoret for Udlæg iflg. Specifikation	149,50	
» 23. Firm. T. M. Werner for 50 Dus. Pensler, 50 Dus. Børster	1.380,00	
» 24. Den danske Landmandsbank for Mk. 3.562 for 600 kg Klister til Brug ved Plakatopklæbningen	372,30	

» 25. Firm. Egmont H. Petersen for Trykning af Følgesedler	268,00		
» 48. Kultorvets Farvehdl. for 603 Klusterspande m. v.	929.60	3.904,40	40.943,60

VII. Diverse.

Udg. Ordre Nr.

9. Boghdl. Linds Efterf. for 1 Eksp. af Kapers Leksikon til N. Mungard, Keitum		20,00	
14. Boghdl. Linds Eftf. for 1 Eksp. af Kraks Vejviser til Mellemslesvigsk Udv.		18,60	
15. Boghdl. Linds Eftf. for 1 Eksp. af Kraks Vejviser, 2 Eksp. af Kraks blaa Bog til Mellemslesvigsk Udv.		43,50	
28. Gross. Nic. Outzen, Fragtudlæg		63,00	
33. Kunstm. R. Christiansen for Tegning til den skandinaviske Presse		40,00	
35. J. H. Schultz A/S for Forsendelse af »Haandbog for danske Tillidsmænd«		19,75	
38. Pressens Illustrationsbureau for Fremstilling af Clicheer til en Mødeannonce og for Opraab i den skandinaviske Presse om Stemmeafgivning		753,94	
42. Adams Transport Co. for Pakning, Transport, Spedition og Fragtudlæg	1.508,40		
43. Boghdl. Linds Eftf. for 3 Vejvisere, 3 Kraks blaa Bog, 3 Statskalendere til Gaardejer Damgaard, Bramsted		151,60	
45. Firm. Hammerich & Co. for Trykning af Folgeblade		276,90	
52. Red. Lebeck for Udlæg til Porto, Budpenge ved Videreforsendelse		44,15	
55. Adams Transport Co. for Pakning, Transport, Spedition og Fragtudlæg		314,65	
59. Adams Transport Co. for do. do.		384,50	
60. Stiftamtmand v. Stemmann for Transportudlæg		180,00	
63. Firm. Hammerich & Co. for Portoudlæg for Forsendelser af Tryksager		38,60	

64. J. H. Schultz A/S for Trykning af Cirkulære om Indsendelse af Lysbilledmateriale	22,19	
65. J. H. Schultz A/S for Trykning af Blanketter til Følgeseddel af Plakater	37,99	
67. Red. Lebeck for Toldudgifter og Transport af Plakater	154,56	
72. Gross. Nic. Outzen for Udlæg til diverse Forsendelser	240,87	
76. Adams Transport Co. for Pakning, Transport, Spedition og Fragtudlæg	582,75	
80. Tegner Thor Bogelund for Tegning til en Mødeannonce i de sønderjydske Blade	75,00	
83. Firm. Egmont H. Petersen for Forsendelsesudgifter	35,30	
87. J. H. Schultz A/S for Udgifter ved Forsendelser	20,45	
92. Adams Transport Co. for Pakning, Transport, Spedition og Fragtudlæg	159,00	
96. Boghdl. Linds Eftfl. for 4 Eksp. af Vejviseren, Statskalenderen og Kraks blaa Bog, der er sendt til Sønderjylland	212,50	5.398,20

Vedrørende Afstemningskort over Sønderjylland.

Udg. Ordre Nr.

93. Pressens Illustrationsbureau for et Afstemningskort over Sønderjylland	1.805,00	
94. Firm. Egmont H. Petersen for Udgifter vedrørende et Afstemningskort over Sønderjylland	52,00	1.857,00
Ialt:		Kr. 91.271,10